

stenens fortælling

STENENS FORTÆLLING 2 -
AF HANS JACOB HANSEN

Vi er i den nordøstlige del af Almen Kirkegård. Gravstedet er domineret af en stor sten og en meget mindre. På den store sten står:

STUD. MAG.
MORTEN NIELSEN
1922 - 1944
DEN SOM KÆMPER
TABER ALDRIG HELT

Morten Nielsen døde ung. Som aktiv i modstandskampen omkom han ved en vådeskudsulykke under en våbentransport. Han var digter og nåede inden sin død at udgive én digtsamling, "Krigere uden Vaaben". Titlen stammer fra samlingens første digt, hvor han skildrer en ven, der bliver sindssyg, fordi han identificerer Hitlers rige med den gamle drøm om et kristent tusindårs-rige:

*Han skulde væрге og bære -
engang havde nogen kaldt,
en Vished var kommet over ham,
og nu var det den som forfaldt.*

*Vi andre blev hadske og blege
- Mænd paa atten Aar,
Krigere uden Vaaben
Og saarede uden Saar.*

*Han havde talt med Kristus.
"Tusindaarsriget skal komme.
Aaret af Hævn og Rædsel
er endelig omme".*

Digtet skildrer, hvordan venen til sidst bliver ført bort som sindssyg og indlagt.

Morten Nielsen kredser i sine digte først og fremmest omkring de to temaer, der hedder døden og kærligheden. Som 9-årig overlevede han med nød og næppe en hjernehindebetændelse, og siden var døden en stadig og ofte

næsten fortrolig følgesvend - "Vi mødes nok", skriver han. Og hvordan var han så, Morten Nielsen? Rødhåret, temperamentsfuld og en trofast kammerat! Min mor, som nu er 92, gik i klasse med ham i gymnasiet på Aalborg Katedralskole. 70 års erindring beskriver ham som én, man lyttede efter, men når jeg spørger, om han var tidligt moden er der ikke noget svar. "Der er ingen tvivl om, at han skrev digte allerede dengang, men vi vidste det ikke. Han havde nok både sin mors voldsomme temperament og sin fars ro og eftertænsksomhed."

Morten blev student i 1940 og rejste derefter til København for at læse dansk på universitetet. Han får udgivet sin første digte i tidsskriftet "Vild Hvede", han er med i en kreds af venner, der tæller Halfdan Rasmussen, Tove Ditlevsen og Piet Hein. - fortsættes...

Morten Nielsens bedste digte bæres af en uforlignelig indlevelsessevne, som vist i indledningen. Et andet eksempel er digtet om skolekammeraten, der blev moppet, men som de nye tider nu har givet mulighed for at tage hævn. Det bringes her i sin helhed:

SKÆBNE

*Hurtige, lyse Stemmer, der hvirvlede ud i det blaa ...
du var ulykkelig, Tykke, men det ku´ vi ikke forstaa.
Svedig og fed og dum... Helvede satte paa Spring
Og væltede dig og Cyklen. Vi stod og lo omkring.*

*Du sad paa den forreste Bænk ... græd ikke, nej glo, glo, glo!
naar en bange og vittig Vikar spørger om to og to.
Vikarer i første Mellem frelste en tynd Disciplin
ved at vende det hele mod dig, der forsvarsløst blev til Grin.*

*Og da det omsider blev Foraar for os, der var femten Aar,
og Træerne stod og lyste over Pigernes bløde Haar,
og du kom, forsigtigt, alvorligt- da skete det værste af alt:
at den, der lo højest af os, var hende, det hele gjaldt.*

*Nu ta´r du Hævn! Nu gaar du med Skraarem og Støvler paa,
du løfter en Arm, og det skinner i Øjnenes blege blaa.
For Had og Haan og Trusler, det kan et Menneske ta´ -
men ikke det, nej aldrig: Det og grines a´ ...*

*Nu er du noget, Tykke! Mand og Partikammerat.
Og hvis vi en dag skal til Muren, saa er din Haand parat.
Parat til at smadre et Knojern ind i min Mund naar du slaar,
for nu vil du dræbe, Tykke, alle de onde Aar.*

Morten Nielsen nåede så lidt, siger vi. Javel, der var kommet fine ting fra ham, om han havde levet og oplevet at freden kom. Nu kom han til at stå som en slags helt, en repræsentant for "Lev stærkt - dø ung" generationen, endnu før den betegnelse var opfundet. Foruden digtene var han en glimrende brevskriver. Den bedste og mest minutiøse beskrivelse af Kaj Munks sidste time i Vedersø Præstegård, da han bliver hentet af tyske håndlangere i januar 1944 er faktisk skrevet af Morten Nielsen, baseret på et vidneudsagn.

Morten Nielsens fineste digt skal slutte denne lille artikel om stenens fortælling. Det står i "Krigere uden Vaaben" og hedder:

FORÅRETS HORISONT

*Verden er vaad og lys -
Himlen er tung af Væde...
Hjertet er tungt af Lykke,
lykkeligt nær ved at græde.*

Note: Morten Nielsens SAMLEDE DIGTE er udkommet på Gyldendal i 2002.
BREVE TIL EN VEN udkom i 1962.
BREVE FRA MORTEN NIELSEN udkom i 1966.
Jeg takker min mor, Ellen Hansen, for en lang og god samtale om Morten Nielsen.